

PASTOORS EN KAPELAANS IN HOUTHEM OP BIDPRENTJES

Fons Heijmans

Tijdens het verzamelen van bidprentjes kom je regelmatig bijzondere zaken tegen die je aandacht trekken. En of je nou wilt of niet, je moet er even stil bij blijven staan. Het gaat dan vooral om speciale bidprentjes. Bidprentjes van oorlogsslachtoffers, slachtoffers van rampen, misdrijven of ongelukken, jong gestorven kinderen, geestelijken e.d.

Meestal gaat het echter om gewone mensen. Als je de tijd gunt om de teksten te lezen, leer je iets meer over hun leven en de omstandigheden waaronder zij geleefd hebben. Bidprentjes zijn zeker voor genealogen en historisch geïnteresseerden daarom van onschatbare waarde.

In dit artikelje enkele voorbeelden van bijzondere bidprentjes van een drietal geestelijken, die iets met Houthem te maken hadden.

Geestelijken

Enige tijd geleden kwam ik in het bezit van een bidprentje van een geestelijke en meteen viel op dat deze kapelaan geweest was in onze parochie. Dus snel maar even kijken in de lijst van pastoors en kapelaans. Tot mijn verbazing ontdekte ik dat deze priester, emeritus-pastoor Alphonsus Josephus **Voncken**, - waarover later meer - op deze lijst ontbrak. Nieuwsgierig geworden ging ik verder zoeken. Maar op alle mij bekende lijsten van pastoors en kapelaans in Houthem ontbrak kapelaan Voncken en was er bij het overzicht van de kapelaans een onverklaarbaar gat van tien jaar tussen 1876 en 1886. Net de periode waarin Voncken kapelaan in Houthem was.

Wat was hiermee nu aan de hand? Waren er geen stukken in het parochiearchief? Was niemand opgevallen dat er een periode was waarin er in Houthem geen kapelaan was? De inventaris van het parochiearchief leverde niets op, dus klaarblijkelijk zijn er geen archiefstukken over Voncken, want anders was deze kapelaan vast en zeker op de lijst terecht gekomen. Wel bleek na verder zoeken zijn naam voor te komen in de publicatie "Zielzorgers in het Bisdом Roermond 1840-2000".¹

Waarom zijn naam ontbreekt op de lijst van pastoors en kapelaans blijft voor mij een raadsel. Reden dus om nog eens verder in deze lijst te duiken, bidprentjes, doop- en begraafregisters te raadplegen en de gegevens uit de verschillende bronnen eens nader te vergelijken. Wat daarbij opviel was dat er veelvuldig verschillen waren tussen gegevens in de lijst en gegevens op de bidprentjes of in de doop- en begraafregisters. Voor zover mogelijk zijn de genealogische gegevens nagetrokken en gecorrigeerd.²

Aanvullingen op lijst van pastoors en kapelaans

Volgens de Vita³ was de oudst bekende priester te Houthem **Rutger**, die omstreeks 1158 een H. dienst verrichtte en aanwezig was bij de wonderbare verandering van water in wijn. Het is niet duidelijk of deze priester op de lijst thuis hoort, maar voor de volledigheid vermeld ik deze priester toch maar.

In de Inventaris van het archief van het Norbertinessenklooster van Sint-Gerlach⁴ ontdekte ik verder een akte waarin **Lenart van Pasen**⁵ genoemd wordt als pastoor van Meerssen en Houthem. Deze naam ontbreekt eveneens op de lijst.

En zoals hierboven al aangegeven ontbreekt uiteraard ook de naam van kapelaan **Voncken**.

Bij dit artikel is daarom een aangepaste lijst van pastoors en kapelaans opgenomen, waarin deze gegevens zijn verwerkt. Op de website van de heemkundevereniging wordt binnenkort een uitgebreidere lijst opgenomen, met meer bijzonderheden over de pastoors en kapelaans en foto's.

Kapelaan Voncken⁶

Alphonsus Josephus Voncken werd op 10 april 1847 in Schimmert geboren als zoon van Frans Willem Voncken en Maria Ida Loijens. Zijn vader werd op 6 april 1808 in Wijlré (Etenaken) geboren. Hij was landmeter van beroep en zoon uit het landbouwersgezin Voncken-Widdershoven. Zijn moeder was een boerendochter afkomstig uit Hulsberg. Zij werd daar op 10 mei 1815 gedoopt als dochter van Mathijs Loijens en Maria Elisabeth Cobben.

In het gezin Voncken-Loijens, dat in aanvankelijk in Hulsberg en later in Schimmert woonde, werden 11 kinderen geboren, waarvan er enkele op jonge leeftijd overleden. Alphonsus Josephus had nog een jongere broer, Joannes Lambertus Florentius, die eveneens priester (te Urmond) werd. Deze overleed op 51-jarige leeftijd in Hulsberg op 12 december 1906.

Alphonsus Josephus werd op 16 maart 1872 priester gewijd in Roermond. Daarna werd hij benoemd tot kapelaan in de H. Landricus-parochie te Echt, waar hij van 30 september 1872 tot 1876 bleef. In dat jaar volgde zijn benoeming tot kapelaan te Houthem. In onze parochie was hij tien jaar lang werkzaam van 23 september 1876 tot 29 september 1886. Vervolgens werd hij kapelaan in H. Martinus-parochie te Beek, en wel van 29 september 1886 tot 1891. Op 16 februari van het jaar 1891 volgde zijn benoeming tot pastoor van de H. Martinusparochie te Stein. Daarna was hij

pastoor te Beek van 23 november 1897 tot 1924. Deze parochie kende hij al goed, immers hier was hij eerder al vijf jaar lang kapelaan geweest. Na 52 jaar zielzorg ging pastoor Voncken per 1 oktober 1924 met emeritaat in Beek. Hij overleed in het r.k. ziekenhuis te Sittard op 11 april 1931.

Pastoor Reinartz

Joannes Leonardus Reinartz was kapelaan in Houthem van 26 juli 1830 tot 23 januari 1835, toen hij tot pastoor benoemd werd in onze parochie. Nog geen twee jaar later werd hij op 21 december 1836 deken van Tongeren.

Hij werd op 23 juli 1806 in Waubach geboren en op 19 mei 1830 priester gewijd. Na zijn benoeming tot kapelaan in Houthem, verbleef hij hier zo'n 7 jaar als zielzorger. De rest van zijn leven zette hij zich in voor Tongeren, waar hij op 24 juli 1871 "schielijk" overleed.

Zijn bidprentje meldt over hem: *"De prachtige hoofdkerk is hem hare herstelling verschuldigd en 17 kerken van het kanton Tongeren, gebouwd of hersteld, zeggen ons welke drift deze groote ziel was."*⁷

Kapelaan Reinartz

Opvallend is ook een bidprentje van **Dominicus-Josef Reinartz**⁸ kapelaan van Onze Lieve Vrouwe kerk te Tongeren.

Welke relatie had hij tot Joannes Leonardus? Zijn bidprentje geeft al snel uitsluitsel en verdere interessante informatie.

*"De overledene werd in 1820, te Waubach, in het dekenaat Kerkrade, van brave en kristelyke ouders geboren. Gans jong, verloor hy zyne goede moeder en hy wierd met zyne oudste zuster bij zyne grootouders als kind aangenomen en bezorgd. Van zyne eerste jeugd tot den priesterlyken stand genegen, begon hy de voorbereidende studiën bij zynen Heer-Oom, te Houthem Sint-Gerlach, die hem eerst in de collegie van Tongeren, dan in het seminarie van Rolduc en van St.-Truyen plaetste. De godsgeleerdheid bestudeerde hy in het Bisschoppelyk Seminarie van Luik. Den 24 december 1846, had hy het geluk priester gewyd te worden, en by de rondom beroemde L.V. Kerk van Tongeren zich als Kapelaan te zien aengescreven. Groot was zyn yver voor het onderwys der kleinen, voor het bezoek der arme dochtersschool als ook voor biecht- en predikstoel. In het 2^e jaar zyner bediening, begin eene ongeneesbare ziekte zyne gezondheid te ondermynen, die hy byna 4 jaren met moed en geduld verdroeg. Den 28 en 29 september las hy nog met veel godvrucht de H. Mis. Den 3 oktober, om 9 uren s'morgens, ging hy volgens gewoonte ter kerk, om de H. Mis by te wonen. In het voorportaal der kerk van eene hevige bloedbraking overvallen, werd hy door eener zyner confraters en door zynen oom in een naburig huis geleid; deze bediende hem met de sakramenten der stervenden, en onder de laatste kerkgebeden gaf hy de geest. De geestelykheid en vele geloovigen der stad kwamen by het lyk hun gebeden storten. Ook de doorluchtigste Bisschop van Luik gewaerdigde zich in zynen doortocht, voor denzelfden te bidden en hem met wywater te zegenen. Zyn lykdienst en zyne begrafenis wierden gehouden met grooten toeloop op Rosarie-zondag om 11 uren, door den zeer eerwaerden heer Vanderryst, kanonik der kathedrale kerk en bisschoppelyk sekretaris."*⁹

Een ogenschijnlijk rare hobbylevert toch interessante ontdekkingen op.

Bijlage

Lijst van pastoors en kapelaans in Houthem

Op de website van de heemkundevereniging wordt binnenkort een uitgebreidere lijst opgenomen, met meer bijzonderheden over de pastoors en kapelaans en foto's.

Naam	Vicarii perpetui (pastoors te Meerssen en Houthem)	Vicarii perpetui (pastoors te Houthem)
Rutger Wilhelmus Clericus in Marna Waarschijnlijk dezelfde persoon als: Wilhelmus persona de Marna Fredericus investitus de Mersen Nicolaus de Remis (van Reims) Goswijn a Castro Aert van Coelmont Franciscus de (van) Coelmont Lenart van Pasen Martinus Stercken (pastoor te Meerssen en Houthem, deken en officiaal des lands van Valkenberg) Joannes Stassen Joannes Seven	1182 1190 1234 1271 1415 en 1423 1534 en 1535 - 1549 Ca. 1563 1567 – 1610	Ca. 1158 1567 1568

Houthem zelfstandige parochie Lijst van pastoors

Naam	Pastoor te Houthem	Kapelaan te Houthem
Heijsselmans, Jan Willem (Wilhelmus) Vollers, Willem Baggen, Paulus Wijnants, Arnoldus Morëus, Joannes Borremans, Christiaan Onsel (Oensel), Petrus (Pieter) Philippens, Joannes Arnoldus Vrëen, Wilhelmus (Willem) Dupont, Christianus	1598 – 1611 1611 – 1625 1625 – 1632 1632 – 1658 1658 – 1672 1672 – 1673 1673 – 1716 1716 – 1752 1752 – 1799 1800 – 1801	

Hermans, Thomas	1801 – 1815	
de Haan, Franciscus Dominicus	1815 – 1816	
Geuckens, J.F., pastoor van Berg (deservitor ad interim, waarnemend pastoor)	1816 – 1817	
van Pelt, Petrus Joannes	1817 – 1835	
Reinartz, Joannes Leonardus	1835 – 1836	1830 – 1835
Eijcken, Petrus Jacobus	1836 – 1852	
Haenen, Joannes	1853 – 1865	
Beckers, Joannes Sigismundus (Joannes)	1865 – 1893	1853 – 1865
Claessens, Joannes Leonardus Mattheus (Joannes)	1893 – 1898	
Jacobs, Joannes Petrus Hubertus (Petrus)	1898 – 1903	
Beys, Johannes Renerus (Renerus)	1903 – 1907	
Haenen, Eduardus Hubertus (Eduardus)	1907 – 1910	
Van Boven, Petrus Renerus Hubertus (Renerus)	1910 – 1926	
Ribbergh, Emile Edmond Jacques Hubert (Emile)	1926 – 1940	
Riga, Maria Josephus Henricus (Henri)	1940 – 1954	
Castermans, Petrus Gerardus Franciscus (Pie)	1954 – 1962	
Houben, Petrus Josephus (Pierre)	1962 – 1973	
Peters, Joannes Wilhelmus (Jean)	1973 – 1982	
Lardinois, Alexander J.H. (Sander)	1982 – 1984	
Keulers, Joseph Marie Hubertus Joannes Gerardus (Jos)	1985 – heden	
Burger, J.M. (administrator = plaatsvervangend pastoor)	2005 -	

Lijst van kapelaans

Naam	Pastoor te Houthem	Kapelaan te Houthem
Thewissen, Joannes Wijnand		1794 – 1800
Compeers, Henricus Josephus (Jan Hendrik)		1801 – 1804
Lintzen, Karel Joseph		– 1825
Reinartz, Joannes Leonardus		1830 – 1835
Ballings, Ludovicus		1838 – 1852
Beckers, Joannes Sigismundus	1865 – 1893	1853 – 1865
Lauten, Frans Hubert		1865 – 1876
Voncken, Alphonsus Josephus		1876 – 1886
Peters, Michaël Heinrich		1886 – 1889
(op bidprentje: Henricus Peters (van Nieuwstadt)).		

Lebens, Jan Dominicus		1889 – 1894
Hoho, Johannes Constant Maria		1894 – 1909
Desiderius		
Eijdens, Johannes Leonardus		1909 – 1915
Backhaus, Hendrik Hubert		1915 – 1920
van Oppen, Jules Louis Antoine		1920 – 1921
Durlinger, Maria Antonius Hubertus		1921 – 1927
Hanöver, Herman Joseph Hubertus		1927 – 1935
(Herman)		
van Bommel, Wilhelmus Joannes		1935 – 1938
Gerardus (Wim)		
Vliegen, Maria Johannes Hubertus		1938 – 1944
(Hubert)		
van Amstel, Petrus Wilhelmus Jacobus		1944 – 1947
(Piet)		
Flecken, Joseph Joannes (Jan Jozef; Sef)		1947 – 1955
Janssen, Augustinus Maria Henricus (Gus)		1955 – 1958
Boer, L.H.C.		1958 – 1961
van Velzen, Carolus (Wim)		1961 – 1966
Dassen, Louis Justin Joseph	Assistent	1966 – 1968
Philippens, Sjeff (em. past.)	Assistent	1974 – 1979
Schuffelers, René Helena Paulus (René)		1993 – 1995
Verheggen, Rudolf Jacobus (Ruud)		1995 – 1999

Eindnoten:

1. Jan G.C. Simonis, Zielzorgers in het Bisdom Roermond 1840-2000 (Sittard 2001, Stichting Charles Beltjens)
2. Met dank aan Rinus Suijkerbuijk
3. Vita Beati Gerlaci Eremitae
4. Inventaris van het archief van het Norbertinessenklooster van Sint-Gerlach (Maastricht, Rijksarchief in Limburg, 1971), p. 39
5. Akte (48, 1563), waarbij koning Philips II van Spanje de tienden te Houthem toekent aan Lenart van Pasen, pastoor van Meerssen en Houthem, tegen de aanspraken van de proost van Sint-Gerlach. N.B. Regest: Franquinet no 154 blz. 157.
6. Bidprentje van Alphonsus Josephus Voncken, de publicatie Zielzorgers in het Bisdom Roermond en DTB-registers en persoonskaart van Frans Willem Voncken (met dank aan Rinus Suijkerbuijk)
7. Bidprentje van Joannes Leonardus Reinartz
8. Een kopie van dit bidprentje kwam ik tegen in de schenking van mevr. J.H. Kreutzer-Gommers
9. Bidprentje van Dominicus-Josef Reinartz

Heemkundevereniging Houthem-St. Gerlach